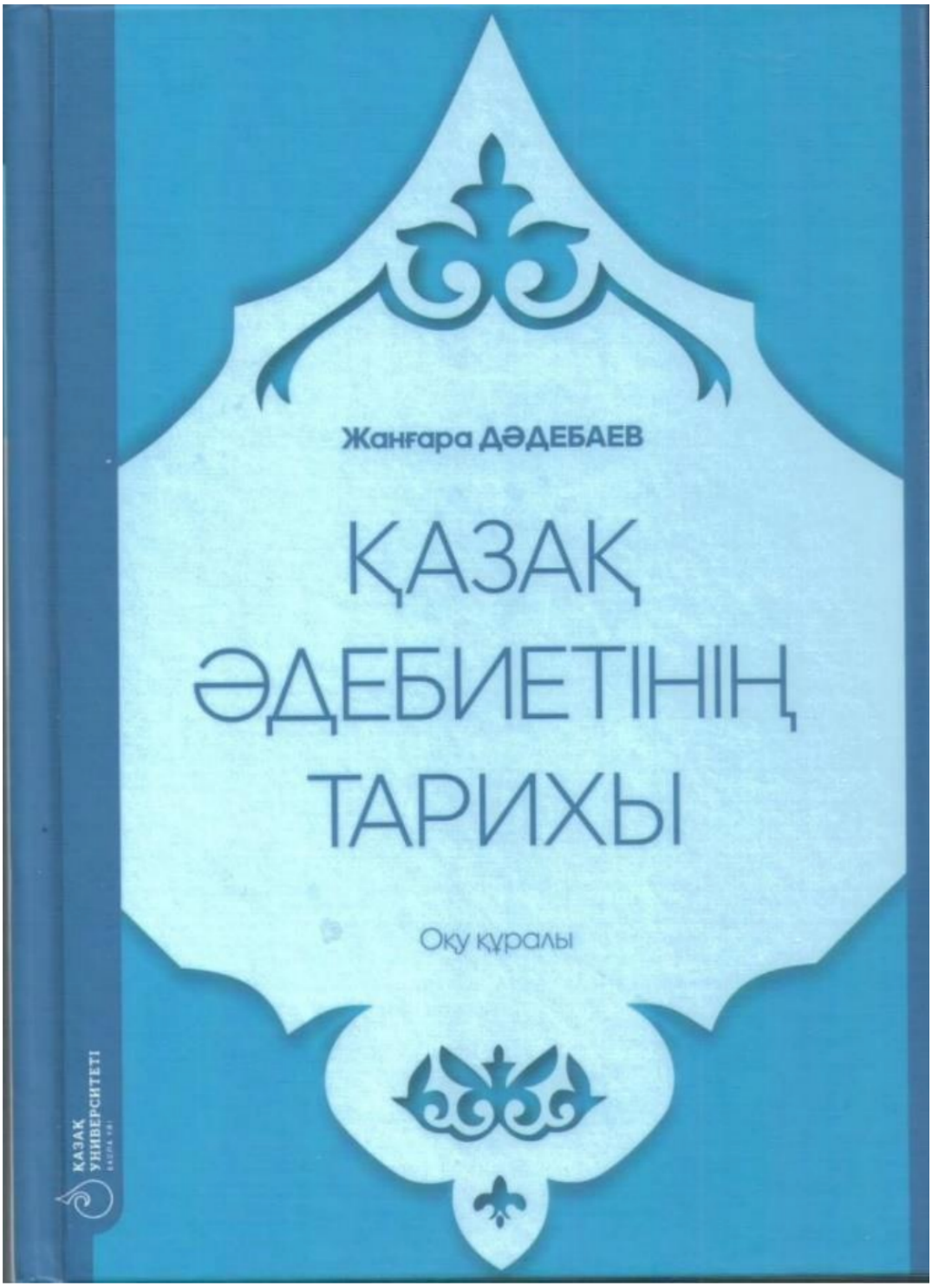
Қазақ әдебиетінің тарихы 3 кіт.

ӘОЖ 821.512.122
КБЖ 83.3(5)
Д 20

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті филология факультетінің Ғылыми кеңесі және Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен (№3 хаттама 12 наурыз 2021 жыл); әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жанындағы Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің бірлестігі (РОӘК ОӘБ) мәжілісінің шешімімен «Тілдер және әдебиет» даярлау бағыты бойынша жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына пайдалануға ұсынылған (№1 хаттама 9 ақпан 2021 жыл)

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
жанындағы Абай ғылыми-зерттеу институтында дайындалған

Пікір жазғандар:
филология ғылымдарының кандидаты, профессор м.а. ***Р. Әбдіқұлова***
филология ғылымдарының докторы, профессор ***Т. Тебегенов***
филология ғылымдарының докторы, профессор ***Р. Тұрысбек***

Дәдебаев Ж.
Д 20 Қазақ әдебиетінің тарихы: оқу құралы. Бірінші бөлім / Ж. Дәдебаев. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 458 б.
ISBN 978-601-04-5423-1

Оқу құралында қазақ әдебиетінің тарихы бойынша ақындар шығармашылығы туралы оқу-әдістемелік еңбектер топтастырылған. Ақындардың шығармашылық портреттерін жасауға, олардың поэтикалық ерекшеліктерін ашуға көңіл бөлінген.
Оқу құралы «Тілдер және әдебиет» даярлау бағыты бойынша жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында пайдалануға лайықталған.

ӘОЖ 821.512.122
КБЖ 83.3(5)

ISBN 978-601-04-5423-1

© Дәдебаев Ж., 2021
© Абай ғылыми-зерттеу институты
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2021

АЛҒЫ СӨЗ

Қазақ әдебиетінің тарихы тіл мен әдебиет бағытында маман даярлау ісінде сегіз семестр бойында оқытылатын іргелі пән болатын. Бүгінгі үлгілік бағдарламаларда бұл пәнді оқуға бөлінген сағаттар саны өзгерді, пән бойынша білім мазмұнында да өзгерістер болды. Соңғы жылдар ішамасында пәннің мазмұнын анықтауда, оқыту ісінде айтарлықтай жаңа леп сезіледі. Ал пәннің оқулығы толық қалыптасып болған жоқ. XX ғасырдың басынан кейінгі кезеңнің әдебиеті бойынша оқулық я оқу құралы жоққа жуық.

Оқу құралының авторы 2002, 2003 жылдары «Қазіргі қазақ әдебиеті» деген атпен екі кітаптан тұратын лекциялар курсын дайындап, жариялаған болатын. Әр кітап жиырма бес лекциядан тұратын. Содан бергі жылдарда аталған лекциялық курстар өзгертілді, толықтырылды. Осындай жұмыстардың негізінде осы оқу құралы дайындалды.

Оқу құралының бірінші бөлімі поэзия, ақындар шығармашылығы туралы. Әр ақынның шығармашылық келбеті нақты талдаулар мен жинақтаулар нәтижесінде жасалған. Өлең сөзді талдаудың филологиялық, поэтикалық, лингвопоэтикалық әдістері мен тәсілдері қолданылған.

Оқу құралының мазмұнын, құрылым жүйесін, талдау мен жинақтау әдістерін білу, түсіну және білген, түсінген білімді шығармашылықпен қолдану, әр ақынның шығармашылық келбетін тану, оның ақындық даралығын анықтай алу білім алушылар үшін маңызды. Әр тақырыптың соңында тапсырмалар мен бақылау сұрақтары берілді. Оларды анықтауда білім алушылардың ақынға тән көркемдік әлем сипатын, ақындық ойлау табиғатын, бейнелеу құралдарын, рухани құндылықтарын тану мен танытуға басты назар аударылды. Поэзияның сөз өнерінің аса өрнекті де

Білім алушының семинар сабағындағы жұмысына (эссесіне, сөзіне, баяндамасына, рефератына, бақылау жұмысына) мынадай талаптар қойылады:

- берілген мәселе туралы теориялық пікірлер мен ойларға сипаттама беру, тиісті жерінде оларға талдау жасау;
- берілген мәселені көрсетілген мәтіндер бойынша, белгілі теориялық пікірлер мен ойларға сәйкес еркін талдап, түсіндіру;
- әдебиеттер мен мәтіндерді игеріп, пайдалануда оларға сыншылдық көзбен қарау;
- баяндамадағы (эссе, сөз, реферат, бақылау жұмысындағы) негізгі ойларды бір емес, бірнеше фактілер (әдеби шығармадан алынған мысалдар) арқылы толық ашып көрсетіп, ой-пікірді дәлелді тұжырымдау;
- баяндаманы (эссені, сөз, реферат, бақылау жұмысын) белгілі жүйе, жоспар бойынша жасау;
- баяндамада (эссе, сөз, реферат, бақылау жұмысында) айтылған ойлардың өзара сатылы немесе жарыспалы түрде байланыста болуы;
- баяндамашының өз ой-тұжырымдары арқылы тыңдаушылар арасында пікір жарысын туғызуы;
- талданып отырған құбылыстарды ғылыми тұрғыдан бағалау;
- талданып отырған құбылыстар арасындағы себеп-салдарлық қатынас пен байланыстың сипатын ашу;
- баяндамашы сөзінің нақтылығы және әсерлілігі;
- баяндаманың (эссе, сөз, реферат, бақылау жұмысының) безендірілу тәртібі, пайдаланылған әдебиеттер тізімінің жасалу жөні туралы талаптардың орындалуы, т.б.

Оқу құралындағы әр шығармашылық тұлға туралы бөлімді оқығанда, талдаудың, жинақтаудың, бағалаудың, ой таратудың ерекшеліктерін, тәсілдерін, амалдарын терең білің, сол білгендерін өздерінің оқу-зерттеу жұмыстарында қолдануға дағдылану білім алушылардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасуына ықпалын тигізеді.

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз 3
Кетбұқа 5
Жүсіп Баласағұн 18
Дулат Бабатайұлы 35
Шортанбай Қанайұлы (1818-1881) 44
Нысанбай жырау 58
Сүйінбай Аронұлы 71
Үлбике Жанкелдіқызы 95
Майкөт Сандыбайұлы (1824-1902) 115
Абай 134
Жамбыл 160
Қуандық 195
Кенен Әзірбаев 215
Үмбетәлі Көрібаев 224
Тұманбай Молдағалиев 235
Шона Смаханұлы 246
Саға Жиенбаев 259
Рафаэль Ниязбек 266
Қанипа Бұғыбаева 286
Ақұштап Бақтыгереева 304
Күлеш Ахметова 319
Серік Томанов 335
Туысқан халықтар поэзиясы
Низами (1141-1202) 366
Әлішер Науаи 378
Ғабдулла Тоқай 394
Тарас Шевченко 416
Алыкүл Осмонов 434
Нұсқаулар мен кеңестер 453

Оқу басылымы

Жанғара Дәдебаев

ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІНІҢ ТАРИХЫ

Оқу құралы

Редакторы *Г. Ыбырайқызы*
Компьютерде беттеген *Н. Базарбаева*
Мұқабаны безендірген *Б. Малаева*

ИБ № 14524

Басуға 13.05.2021 жылы қол қойылды. Пішімі 70x100 $^{1}/_{16}$.
Көлемі 28,62 б.т. Офсеттік қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс № 5080.
Таралымы 70 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.